

קונטרס

אַהֲבַת אַחִים

יִרְבֶּה לְדַבֵּר מִמַּעַלְת אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וְשְׁלוֹם בֵּין
אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וְאֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה מְמַשִּׁיכִים אֶת
הַשְּׂכִינָה לְזֶה הָעוֹלָם.

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָא, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נַפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי

תַּחֲמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסֵלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: בְּיֹתֵר צְרִיכִים אַחִים
לְחַיּוֹת בְּיַחַד בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, וְלַעְזוֹר אֶחָד
לְשֵׁנִי, וּבְזֶה הֵם גּוֹרְמִים נַחֲתָרוּחַ לְהוֹרִיָּהֶם,
וּמִכָּל שֶׁפֶן כְּשֶׁהוֹרִים כְּבָר נִפְטְרוּ מִן
הָעוֹלָם, אֲזִי הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד שֶׁהָאֲחִים
יַחְזִיקוּ עֲצָמָם בְּיַחַד, וַיַּעֲזְרוּ אֶחָד לְשֵׁנִי, וּבְזֶה
גּוֹרְמִים נַחֲתָרוּחַ לְהוֹרִיָּהֶם בְּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתו)

קוֹנְטֵרַס

אַהֲבַת אַחִים

.א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְהַכְנִיס בְּדַעְתְּכֶם
שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַיֶּה וּמְהַיֵּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל
הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל, וּכְפִי
שֶׁתְּחַדְדִירוּ בְּעֲצֻמְכֶם שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה
אִתְּנוּ, עִמָּנוּ וְאַצְלָנוּ, אֲזִי כָּל חַיִּיכֶם יִשְׁתַּנּוּ לְטוֹבָה. כִּי
כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְרִירוֹת וְהַדְּכָאוֹן שֶׁאָדָם סוֹבֵל,
זֶהוּ רַק כְּשִׁמוּצִיא אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִהַחַיִּים
הַפְּרָטִיִּים שְׁלוֹ, אֲבָל בְּרַגַע שֶׁמְכַנִּיס אֶת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ
בְּתוֹךְ חַיָּו, הַכֹּל מִשְׁתַּנֵּה לְטוֹבָה. כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
נִקְרָא שְׁלוֹם (שְׁפַת י.), וְלִכֵּן כְּשֶׁאָדָם מְכַנִּיס אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ
בְּתוֹךְ חַיָּו, הוֹלֵךְ לוֹ כְּכֹר הַכֹּל בְּצוּרָה אַחֲרַת, כָּל חַיָּו
הֵם חַיִּים רוֹחֲנִיִּים, חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים אַרְכִּים. חֲכָמֵינוּ
הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (בְּרִכּוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיִּיהֶם קְרוּיִים
מֵתִים; מַה זֶה רְשָׁע? אָדָם שֶׁמִּנְתַּק עֲצָמוֹ מִהַקְדוּשׁ-

ברוך-הוא, הוא נקרא מת, כי איננו מרגיש את המקום
 ברוך הוא, וחושב שהכל טבע, מקרה ומזל, ומסתובב
 בזה העולם בדיוק כמו מת ונפטר, כי נתק עצמו מקונו.
 לא-כן הצדיקים אף במיתתם נקראים חיים (שם); מהו
 צדיק? אומר הנביא (חבקוק ב, ד): "וצדיק באמונתו
 יחיה"; כל החיים של הצדיק רק אמונה, חי עם
 הקדוש-ברוך-הוא, רואה את הקדוש-ברוך-הוא, מרגיש
 את הקדוש-ברוך-הוא. אזי אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ן,
 חלק א', סימן כא): בין חיים למיתה אין שום הפרש, רק ד'
 אמות; הינו עכשו אדם מנח ומסתובב פה, ואחר-כך
 לא יסתובב אלא יהיה מנח במקום אחר, אבל מצד
 הנשמה זה הינו הך, לא אכפת לו בין שהוא חי בין
 שייצא מזה העולם, הנשמה דבוקה באין סוף ברוך הוא,
 והיא חלק אלוק ממעל. לזאת מי שמכניס בדעתו
 אמתת מציאותו יתברך, מי שמרגיש תמיד את הקדוש-
 ברוך-הוא, הוא נקרא תמיד חי, חיו חיים ארכים
 ונעימים, ואף שעוברים עליו צרות ויסורים, מרירות
 ודכאון, עם כל זאת מהפך הכל לטובה, הוא ממשיך
 את הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, ועל-ידי-זה יש לו שלום
 ואהבה עם כל אחד ואחד. מה הם כל הצרות והיסורים
 שעוברים על בני-אדם? אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ן, חלק
 א', סימן כה), שהדמיון של האדם הורס אותו לגמרי. מאין
 נובעת מחלקת, מריבות, אי הבנות בין איש לרעהו?

רק על-ידי הדמיון, שאחד מדמה על השני, כאלו הוא רוצה לעשות לו את הרע, כאלו הוא רוצה להכניע אותו ולשברו. ובאמת ההוא אפלו אינו חושב ממנו. והדמיון עובד שעות נוספות בבני-אדם, שכל אחד מדמה לעצמו כאלו לא רוצים אותו בשמים, או שהבריות אינן רוצות בו, או שהוא בעצמו אינו שווה לכלום, וזה הורס את כל חייו. ומאין זה נובע? רק מחמת שהוציא את הקדוש-ברוך-הוא מחייו; כי אם אדם מכניס את הקדוש-ברוך-הוא בתוך חייו, נתבטלים אצלו כל הדמיונות, ורואה רק אור זיו דבקות וחיית הבורא יתברך שמו, ואז יש לו אהבה — שאוהב את כל יהודי. מה אנחנו רואים? בשביל הבחירה והנסיון ברא הקדוש-ברוך-הוא קלפות ומשחיתים, מסיתים ומדיחים, שהם עושים את העבודה — להעלים ולהסתיר את אמתת מציאותו יתברך, והאדם צריך להתנגע ביגיעות ובטרחות להוריד מעצמו את אלו הקלפות ולהסתרות, המעלימים ומכסים את אמתת מציאותו יתברך. מי הם הסטרא אחרא וחבר מרעיו, המסיתים ומדיחים אחד נגד השני, שתהיה שנאה בין איש לרעהו? אלו הם הקלפות; כי מצד גלוי אלקות, שאדם מרגיש רק את הקדוש-ברוך-הוא, לא שיף שיהודי ישנא יהודי אחר, כי על-ידי תקף האמונה שהאדם מאמין בו יתברך, שהוא נמצא פה אתנו, עמנו

ואצלנו, אז יש "אהבת אחים", שאחד אוהב את השני באהבה אמיתית, וכשיש אהבה — אין דמיונות, כי מי שאוהב את הזולת, הוא אף פעם לא ידמין דמיונות עליו; כי "הרי הוא האוהב שלי, אני אוהבו, ואיך יחשב עלי רע?!" וכל השנאה שאחד שונא את השני זה בא רק מכח הדמיון, כח המדמה, המעלים ומסתיר את אין סוף ברוך הוא, ואז נמצאים בגלות גדולה. לזאת אומרים חכמינו הקדושים (יומא ט): מקדש שני חרב מפני שנאת חנם, ועדין מרקד בינן. השנאת חנם היא אשר גורמת את העלמה והסתרה של האין סוף ברוך הוא, וגורמת לכל הצרות והיסורים.

לזאת, בני ובנותי היקרים! עלינו להכניס את הקדוש-ברוך-הוא בתוך החיים שלנו, עלינו להתחיל לדבר אליו יתברך בשפת האם שלנו. עלינו לזכור, שאין לנו בזה העולם אף אחד רק הקדוש-ברוך-הוא. ואף אחד לא יאמר לכם, שיש יכול לעזור לכם, כי הוא בעצמו מספן, אינו יכול לעזור לעצמו, וכיצד יעזור לכם?! לזאת, העקר בזה העולם רק להחדיר את הקדוש-ברוך-הוא בתוך חיינו, וזה יבטל מאתנו את כל הדמיונות, שאנו מדמינים זה על זה, כאלו ההוא רוצה לעשות לנו רע. כי הזולת יש לו הצרות שלו, ועסוק הוא עם עצמו, ואף שנדמה לה בדמיונות כאלו רוצה רק להרס אותך

וכו', תדע לך שזה מחמת שהוצאת ממך את הקדוש-ברוך-הוא, ואתה סובל ממחלת הדמיון, שמעלים ומסתיר את האין סוף ברוך הוא, ומזה באה השנאה שיש בין הבריות. וכמובא (ספר המדות, אות אהבה, סימן א): כשאין אהבה בין בני-אדם על-ידי-זה הם הולכי רכיל, ועל-ידי רכילות באים לליצנות, ועל-ידי ליצנות דוברים שקר, וכך סובלים סבל גדול. ואנו עדים בדור הזה, שמצד אחד — מתגלה אור נפלא ונורא מאד, גלוי אלקות במדרגה הכי עליונה, אבל זה לעצמת זה עומד הסמ"ך-מ"ם וגנדא דילה, וגורם הסתות בין נשמות ישראל, מרחקים את נשמות ישראל מאחרי הקדוש-ברוך-הוא, מסיתים ומדיחים יומם ולילה בין אחד לשני, מסכסכים בין יהודים, גורמים פרוידים ומפלגות, שהכל שקר; כי אם אדם דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, לא שיך דבר כזה שיהודי ישנא יהודי שני, יהודים צריכים לחיות ביחד באהבה גדולה! יהודים צריכים להתאמץ שתהיה "אהבת אחים", שיאהבו אחד את השני! ומה אנו רואים? חכמינו הקדושים אומרים (פסחים מב:): גדולה שנאה ששונאים עמי ארצים לתלמידי חכמים משנאה ששונאים עובדי עבודה זרה את ישראל; הגויים שונאים את ישראל, ולא יועיל שום דבר, גוי אינו יכול לסבל יהודי, כמאמרם ז"ל (שבת פט:): למה נקרא הר סיני? שמשם ירדה שנאה לעולם; כשעם

ישׂראל קבלו את התורה, ואמרו "נעשה ונשמע", כבר
 אמות העולם החלו לשנא אותם, ולא יכלו לסבל את
 נשמות ישׂראל, כי מרגישים שהאור והדעת והשכל
 וההצלחה נמצאת אצל עם ישׂראל, ומרב קנאה אינם
 יכולים לסבל את זאת, לכן הם שונאים את נשמות
 ישׂראל, ולא שיף לומר: "נהיה ככל הגויים בית
 ישׂראל", כי גוי אף פעם לא ירצה להתערב אתך, אלא
 ירצה להעביר אותך על דתך, שזה מה שאנו רואים,
 שהמסיון עובדים קשה, ללא לאות, להעביר את נשמות
 ישׂראל על הדת — היה לא תהיה. אבל אל נא נשכח
 מה שאנחנו סובלים מהם זה אלפים שנה, שהורגים,
 רוצחים, שורפים, חונקים וצולבים את נשמות ישׂראל
 בכל מיני מיתות משנות, מיתות אכזריות, ובשביל זה
 אמר רבי שמעון בר יוחאי: הלכה היא בידוע, שעשו
 שונא ליעקב (ספרי בהעלותך ט, י). עם כל זאת אומרים
 חכמינו הקדושים, שהשנאה שעמי הארץ שונאים
 לתלמידי חכמים, יותר גדולה מהשנאה שאמות העולם
 שונאים את עם ישׂראל, כי אמות העולם שונאים את
 ישׂראל בשנאה גדולה, אבל אלו עמי הארץ הבורים
 והריקים, שהתרחקו מהקדשה, כמאמרם ז"ל (ברכות מז:):
 איזהו עם הארץ? כל שאינו מניח תפלין, שאינו שומר
 שבת, שאינו מחנך את ילדיו בחנוך תורני, שאין לו

אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, זה נקרא עם הארץ. והם שונאים את נשמות ישראל בתכלית השנאה.

לזאת, בני ובנותי היקרים! הגיע הזמן, שנתחיל להחזיר את הקדוש-ברוך-הוא בתוך החיים שלנו, ונשתדל שיהיה "אהבת אחים" בינינו, שיהודים יתחילו לאהב זה את זה. ובמקום שאתם שומעים הסתה, שאחד מסית זה נגד זה, תדעו שהוא מעמי ארצות השונאים את נשמות ישראל, ומהם צריכים להשמר מאד. ולצערנו הרב, מליוני נשמות ישראל הם נתקו משרשם — שהוא הקדוש-ברוך-הוא, ועלינו עכשו למסור את נפשנו להחזיר את כל עם ישראל בתשובה, וכיצד? על-ידי שנשתדל שיהיה "אהבת אחים", שנאהב אחד את השני. לזאת, בני ובנותי היקרים! מי שרק יש לו אפשרות לגלות ולפרסם את הקדוש-ברוך-הוא — תבוא עליו ברכה! מי שרק יכול לקרב נשמות ישראל אל הקדוש-ברוך-הוא — תבוא עליו ברכה! והשעשועים שגורם בכל העולמות, אין לתאר ואין לשער כלל. לזאת, בני ובנותי היקרים! תחזירו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך לבכם, תכניסו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך חייכם הפרטיים, ותתחילו לחיות עם הקדוש-ברוך-הוא, ולדבר אליו יתברך כאשר אתם מדברים עם הזולת. כי מה נקרא אמונה?

שְׁאֵדָם מֵאֲמִין שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ נִמְצָא פֹה, וְאִין בְּלִעְדֵּיו כָּלֵל, וּבְמָה מִתְבַּטָּא שְׂיֵשׁ לְאָדָם אֲמוּנָה בְּבוֹרָא יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ, וּמְרַגֵּישׁ אוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ? עַל-יְדֵי שְׂמִדְבָר אֱלִיו יִתְבַּרְךְ. כְּדַגְמַת בְּנֵי-אָדָם, כְּשֶׁהוֹלְכִים בְּיַחַד, יוֹשְׁבִים בְּיַחַד, מֵאִין יוֹדְעִים שֶׁהֵם אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה? אִם אֶחָד מְדַבֵּר וּמְשׁוֹחַח עִם זּוּלְתוֹ, סִימָן שֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ, אַחֲרַת לֹא הָיָה מְדַבֵּר אֱלִיו, וְאִם מְרַבֵּה לְדַבֵּר עִמוֹ, סִימָן שֶׁהוּא אוֹהֵבוֹ וְחַפֵּץ בְּקִרְבָּתוֹ. כְּמוֹ-כֵן וְיֹתֵר מִכֵּן, אִם אָדָם מְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלוֹ, וְכָל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהִכְתַּבְתָּ הָרֵאשׁוֹנָה זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְדַבֵּר אֱלִיו יִתְבַּרְךְ, סִימָן שֶׁמְרַגֵּישׁ אוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ, שֶׁנִּמְצָא פֹה אִתּוֹ, וְכָל מֵה שְׂמִדְבָר יוֹתֵר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אוֹהֵב יוֹתֵר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; זֶה גְלוּי הָאֲמוּנָה בְּתַכְלִית הַהִתְגַּלּוּת.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עַכְשָׁיו הוּא הַזְּמַן שֶׁאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְמַסֵּר אֶת נַפְשֵׁנוּ בְּשִׁבִיל הַזּוּלָּת, לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁתְּהִיָּה "אַהֲבַת אַחִים"; יְהוּדִים צְרִיכִים לְאַהֵב זֶה אֶת זֶה, יְהוּדִים צְרִיכִים לְרֹאוֹת שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ לְבֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כִּי אִם אָדָם שׁוֹנֵא אֶת הַזּוּלָּת, סִימָן שֶׁבְּתוֹךְ תּוֹכּוֹ שׁוֹנֵא אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בַּר

מינן, ואם אדם אוהב את הזולת, סימן שאוהב גם את הבורא יתברך שמו; כי אי אפשר להפריש ולהבדיל בין אדם למקום ובין אדם לחברו, כי זה הינו הו; כי הכל זה אלקות ואלקות זה הכל. ואם אנחנו מאמינים שתקדוש-ברוך-הוא נמצא פה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, לא שיף להפריד משום בר ישראל, אלא עלינו לרוץ אחר כל נשמה ונשמה, ולקרבה אליו יתברך.

לזאת, בני ובנותי היקרים! עכשו הוא הזמן, שכל אחד מאתנו יעסק בקרוב רחוקים, לקרב נשמות ישראל אל הקדוש-ברוך-הוא, וזו המצוה הכי גדולה, ורק בזה תלוייה כל הגאולה; כי כל בר ישראל הוא צנור הממשיך את האור אין סוף למטה, ועלינו להשתדל לעקר את השנאה והקנאה מאתנו, ולהתחיל לאהב אחד את השני, ובזה בעצמו נזכה לביטל את הסמ"ך-מ"ם וגנדיא דילה, אשר הוא עוסק רק בפרודים; כי עקר כח הקלפות והסטרא אחרא הוא רק: 'הפרד ומשל', ומה אנו רואים? כל הפוליטיקה של שקר — רק לעשות פרודים בין נשמות ישראל, שאחד ידבר על הזולת, לעשות קנאה ושנאה בין יהודי ליהודי, שזה העוון הכי חמור, וגורם סלוק שכניה; כי כל יהודי הוא חלק אלוך ממעל, כל יהודי הוא משפך לשכניה, ואם, חס ושלום,

מנתקים יהודי מהקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה מסלקים את השכינה מהעולם, וזה גורם כל הצרות וכל היסורים וכל הגליות. לזאת, בני ובנותי היקרים! עלינו לשרש מאתנו את השנאה, שלא תהיה שנאה בין יהודי ליהודי, אלא נמסר את נפשנו על "אהבת אחים", ונשמר עצמנו מאד מאד שלא תדבק בנו איזו שנאת חנם, כי כך אומרים חכמינו הקדושים (שבת לב:): בעון שנאת חנם מריבה רבה ואשתו מפלת נפלים; כל-כך חמור הענין של שנאת חנם. ועמי הארצים, אלו שנתרחקו מן הקדושה, הם משתדלים בכל יום ובכל שעה ובכל רגע רק להסית אחד נגד זולתו. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (שבת סג:): אם עם הארץ הוא חסיד, אל תדור בשכנותו, כי הוא ימשך אותך אליו. וכן אומרים חכמינו הקדושים (פסחים מט:): עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך, כי הוא חשוד בשפיכות דמים; ואנו עדים לגדל השנאת חנם שמצויה היום, שאחד שונא את זולתו, רק מפני שיש לו חזות יהודי דתי וכו'. ועלינו לעקר תופעה נוראה זו, ולהחזיר אהבת ישראל, לגלות לכלם שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג עולמו בהשגחה פרטית. ותדעו לכם, בני ובנותי היקרים! שכל אלו השנאות והקנאות שאחד שונא ומקנא בזולתו, זה בא רק מכפירות ואפיקורסות. ואם נחזיר בנו את השם יתברך, ונחיה עמו, ממילא

לסמ"ך-מ"ם לא תהיה שליטה. כי עקר שליטת
 הסמ"ך-מ"ם והשדים והקלפות — רק כשנעלים ונסתר
 האינ סוף ברוך הוא. אבל אם אדם מרגיש את
 הקדוש-ברוך-הוא שנמצא פה אתנו, עמנו ואצלנו,
 ומדברים רק עם הקדוש-ברוך-הוא, ומקרבים יהודים
 רק אל הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה הם מתבטלים
 לגמרי, וכל הקלפות וההסתרות נעלמים כלא היו.
 לזאת, בני ובנותי היקרים! נשתדל שתהיה "אהבת
 אחים" בינינו, ונשתדל לעזור זה לזה, נקרב יהודים
 להקדוש-ברוך-הוא ולא לעצמנו; כי חזרה בתשובה
 צריכה להיות רק אל הקדוש-ברוך-הוא, יהודי צריך
 לחזור בתשובה רק אליו יתברך, ואז תהיה אהבת
 ישראל בתכלית האהבה. כי מהי שנאה וקנאה? כל
 אחד רוצה להשתלט על הזולת, כל אחד רוצה להיות
 ראש, ושמפלגתו תהיה במעמד ראשון, וכלם ישמעו
 אותו, והכל 'הוא ואני'. ובאמת זה בא מכפירות
 ואפיקורסות; כי ברגע שאדם מחזיר בעצמו, שאין
 בלעדיו יתברך כלל, אזי יודע, שאני, אתה, הוא — זה
 רק האינ סוף ברוך הוא, שזה ספירת הכתר, התפארת
 והמלכות, שזה קשור כל העולמות, שמות: אהי"ה,
 הוי"ה, אדנ"י; אני, אתה, הוא, סובב רק להקדוש-
 ברוך-הוא, כי בלעדיו יתברך אין כלום, הכל זה אלקות
 ואלקות זה הכל. לזאת, בני ובנותי היקרים! אם

תחֲדִירוּ בְּעֶצְמְכֶם יְדִיעוֹת אֱלוֹהֵי, תַּחֲיוּ חַיִּים אֱהוּבִים,
חַיִּים נְצַחִים, חַיִּים אֲרָכִים.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! "אֶהְבֵּת אַחִים" זֶה הַיְסוּד
בִּיְהוּדוּת, שְׂיֵהוּדִים יֵאָהְבוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, וַיִּשְׁמְרוּ מְאֹד
מְאֹד שְׁלֹא יִהְיֶה, חֶס וְשָׁלוֹם, אִיזוֹ שְׁנֵאָה וְאִיזָה פְּרוּד
בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(דָּרַךְ אֶרֶץ יֵא): הַשּׁוֹנֵא אֶת חֲבֵרוֹ, הָרִי זֶה מְשׁוֹפְכֵי דָמִים;
אִם אָדָם שׁוֹנֵא אֶת זוּלָתוֹ, הוּא שׁוֹפֵךְ דָּמִים. וְלִצְעָרְנוּ
הָרַב, כָּל הַגְּלוּת הַמְּרָה שְׁאֵנוּ סוֹבְלִים, אֵין הִיא מְאָמוֹת
הָעוֹלָם כָּל-כָּף כְּמוֹ שְׁסוֹבְלִים מִהַשְּׁנֵאָת חֲנָם, שְׂאֵין
"אֶהְבֵּת אַחִים", שְׂאֶחָד אֵינְנוּ אוֹהֵב אֶת זוּלָתוֹ. הִנֵּה
חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, מֵאֵין יוֹדְעִים, שְׂתִשׁוּבָתְנוּ נִתְקַבְּלָה
בְּשָׁמַיִם, וּמֵאֵין נִדַע שְׁאֵנוּ בְּאֶמֶת בְּעֲלֵי תִשׁוּבָה, הֲלֹא כָּל
יְהוּדֵי מִשְׁתוֹקֵק לַחֲזוֹר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּל יְהוּדֵי
חֲפִץ לִרְאוֹת אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, כָּל יְהוּדֵי כּוֹסֵף
לְדַבֵּר אֶל קוֹנוֹ, אֲבָל מִנֵּין לָנוּ שְׂתִשׁוּבָתְנוּ נִתְקַבְּלָה
בְּשָׁמַיִם? מִנֵּין שְׁאֵנוּ בְּאֶמֶת בְּעֲלֵי תִשׁוּבָה? מֵאֵין אָנוּ
יוֹדְעִים שְׂאֵינְנוּ מְטַעִים אֶת עֲצָמֵנוּ? יְכוּלִים לְבַדֵּק אֶת
זֹאת כְּפִי "אֶהְבֵּת אַחִים" שְׂיֵשׁ לָנוּ, כְּפִי אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל
שְׂיֵשׁ לָנוּ לְזוּלָת, זֶה הַסִּימָן שְׂאֵנְחֵנוּ בְּעֲלֵי תִשׁוּבָה

אמתיים, שאנו חוזרים בתשובה ותשובתנו נתקבלה בשמים. כי כל זמן שיש לנו שנאה על איזה יהודי, סימן שאיננו בעלי תשובה, ואנו חיים באיזה דמיון, ותשובתנו לא נתקבלה בשמים.

לזאת, בני ובנותי היקרים! תפקחו את העינים, ותראו לפניכם איך הקדוש-ברוך-הוא נמצא פה אתנו, עמנו ואצלנו, כי מי הולך בנו? מי מתנועע בנו? מי מסתכל בנו? מי נושם בנו? רק הקדוש-ברוך-הוא! כי בלעדי חיותו ותברך אין לנו קיום כלל, ועל-כן למה לנו לשנא את הזולת?! למה לנו לשמע את הקולות של השדים והרוחות, הקלפות והסטרוא אחרא, שמסיתים ומדיחים אחד נגד השני, ומתלבשים במצוות, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שהיצר הרע והסמ"ך-מ"ם מתלבש במצוות, כאלו זו מצוה לשנא את הזולת, אשר הכל שקר וכזב, כי זו שיטת הסמ"ך-מ"ם — 'הפרד ומשל', ומסית ומדיח במושבה — את כל התושבים, בכפר — את כל אנשי הכפר, בעיר — את כל אנשי העיר, במדינה — את כל אנשי המדינה, אחד כנגד זולתו, אשר זו כל עבודתו. ועקר הכח שלו רק מהעברות שלנו שחטאנו. לזאת, אם יש בנו עדין שנאה, שאנו שונאים איזה יהודי, סימן שעדין לא חזרנו בתשובה, סימן שעדין לא

נתקבלה תשובתנו, סימן שיש לנו עדין שיכות עם הסמ"ך-מ"ם; כי מי שבטל ומבטל לגמרי לאין סוף ברוך הוא, ואינו רוצה כלום רק את הקדוש-ברוך-הוא, אין לו תאוה לשום דבר, אלא מתאוה רק להכליל באין סוף ברוך הוא, אלו כל תאוותיו ורצונותיו, אינו רוצה כלום, רק משתוקק שכל יהודי יתעלה בתכלית השלמות, אשר זה היה משה רבנו, כמאמרם ז"ל (מנחות סה.): משה אוהב ישראל היה; ומסר נפשו בשביל כל יהודי ויהודי, ורצה לקרב את כל יהודי אל הקדוש-ברוך-הוא. וברגע שראה שאחד מגביה ידו נגד זולתו, כבר אמר לרשע: למה תפכה רעף (עין שמות ב'); כי משה רבנו לא סבל שיש שנאה בין יהודי ליהודי, כי היה נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא.

לזאת, בני ובנותי היקרים! אם אתם רוצים לחזור בתשובה, ואם רצונכם לדעת אם חזרתם בתשובה, ואם אתם משתוקקים לידע אם נתקבלה תשובתכם למעלה, תבדקו היטב, אם נשאר לכם איזה דמיון על איזה אדם, ואם יש לכם עדין איזו שנאה על מישהו, תדעו שעדין לא שבתם בתשובה ולא נתקבלה תשובתכם. לזאת, בני ובנותי היקרים! באו ונתחיל לאהב זה את זה. וכמאמרם ז"ל (תנא דבי אליהו רבה כח): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: בני, אהובי, מה אני מבקש מכם?

אֵלָא שְׁתֵּהִיּוּ אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה; הַגִּיעַ הַזְמַן שֶׁנִּפְסִיק אֶת הַשְּׁנֵאָה שֵׁישׁ בֵּין הַבְּרִיּוֹת, נִתְחִיל לְאַהֵב אֶחָד אֶת זֵילְתָנוּ, וְאִז נִרְגִישׁ אֶת הַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ חַיֵּינוּ, וְנִתְחִיל לְדַבֵּר עִמוֹ. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ו"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן רל"ט), שֶׁהַדְּבֹר בָּא רַק מִשְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכ"ב, ח): "אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם"; כִּי אִם יֵשׁ לְאָדָם שְׁנֵאָה עַל מִישָׁהוּ, אֵינּוּ יָכוֹל כְּבֹר לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא; כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חוֹלֵק עַל הַזֵּוּלָת, אֵין לוֹ דְּבוּרִים לְשִׁיחַ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבְשִׁבִיל זֶה סוֹבֵל אֶת הַסֶּבֶל הַרַב בְּחַיָּו, וְזוֹ הַגְּלוּת הַכִּי גְדוֹלָה. רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם מִשְׁתוֹקְקִים לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֶל צוּר מַחְצַבְתָּם, כִּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תָּמִיד נִמְשָׁכוֹת אֶל שָׂרָשָׁן, אַף אֶחָד לֹא יוֹכֵל לְנִתְקֵן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲפֹלוּ שֶׁהַצְּלִיחוּ הַמְּסִיתִים וְהַמְּדִיחִים וְהַעֲרֹב-רַב לְהַעֲבִיר אֶת רַב מַנְיָן וּבְנֵי כָּלל יִשְׂרָאֵל מֵהַדַּת, רַחֲמָנָא לְצַלָן — זֶה רַק לְפִי שְׁעָה, כִּי בַּפְּנִימִיּוֹת כָּל יְהוּדֵי נִמְשָׁךְ רַק אֶל הַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא, וְרוֹצֵה רַק אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל אֵינּוּ יוֹדֵעַ כִּיצַד שָׁבִים בְּתִשׁוּבָה, וְהֵיאֵף מִשִּׁיגִים אֶת הַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא, לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם תִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם אֲהָבָה, וּתְכַבְּדוּ זֶה אֶת זֶה, וְתִשְׁתַּדְּלוּ שְׁתִּהְיֶה "אֲהָבַת אַחִים", יִפְתַּח פִּיכֶם וְתוֹכְלוּ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבְרַגַע שֶׁתִּשְׁיַחוּ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל לְבָבְכֶם, זֶה הַפְּתַח וְהַדְּלָת לְהַפְּנִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹכָא (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פ"ד).

שְׁהַתְּפִלָּה הִיא הַשְּׁעָר לְהַכְנִס דַּרְכָּה אֱלֹיו יִתְבַּרְךָ. עַל-כֵּן
 עֲלֵיכֶם לְדַעַת, אֲשֶׁר חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה זֶה לְדַבֵּר אֶל
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְלַכֵּת לְאִיזָה שְׂדֵה, לְאִיזָה יַעַר,
 לְאִיזָה קֶבֶר שֶׁל צַדִּיק, אוֹ לְהִיּוֹת לְבַד בְּאִיזָה חֶדֶר,
 וּלְפָתַח אֶת הַפֶּה וּלְדַבֵּר אֱלֹיו יִתְבַּרְךָ. וְזוֹ נִקְרְאת חֲזָרָה
 בְּתִשׁוּבָה. כִּי צָרִיכִים לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה רַק אֶל הַבּוֹרָא
 יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, וְלֹא אֶל בְּנֵי-אָדָם. תַּעֲקְרוּ מֵעַצְמֵכֶם אֶת כָּל
 הַמְּפִלְגוֹת וְכָל הַשְּׁטִיּוֹת וְכָל הַדְּרָכִים, יֵשׁ רַק דָּבָר אֶחָד
 בְּעוֹלָם: הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא! וְכַלְנוּ צָרִיכִים לְחֹזֵר רַק
 אֱלֹיו. וּבְרַגַע שׁוֹפְלִל לְגַמְרֵי בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, יִתְבַּטֵּל
 הַסֵּם"ךְ-מ"ם לְגַמְרֵי, וְלֹא תִהְיֶה לוֹ שׁוּם שְׁלִיטָה עָלֵינוּ.
 עַל-כֵּן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים ת, ז): "מִים
 רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֱהָבָה"; מִים רַבִּים אֱלֹו
 אַמּוֹת הָעוֹלָם, אִם מְצַטְטְרִפִּים כָּל הָאֲמוֹת לְבַטֵּל אֶת
 הָאֱהָבָה שְׁבִין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל — אֵינָם
 יְכוּלִים; אִף שֶׁיִּתְקַבְּצוּ כָּל הַגּוֹיִים וְיִרְצוּ לְנַתֵּק אֶת
 נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ — לֹא יַעֲלֶה בְּיָדָם; כִּי יֵלֵב
 שֶׁל כָּל יְהוּדֵי בּוֹעֵר לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ
 לְעַד וּלְנֵצַח וְנֵצַח נֵצַחִים, אֵין לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֶה
 לְהַתְּבַיֵּשׁ מִנַּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל! כָּל יְהוּדֵי וִיהוּדֵי הוּא אֶבֶן
 טוֹבָה בְּכֶתֶר הַמְּלֶכֶךְ! כָּל יְהוּדֵי וִיהוּדֵי מִשְׁתוֹקֵק לְשׁוּב
 בְּחֲזָרָה אֱלֹיו יִתְבַּרְךָ, וְאֲשֶׁרֵי הָאָדָם שֶׁמְחַזֵּיר אוֹתוֹ
 לְיוֹצְרוֹ. כִּי כָּל יְהוּדֵי וִיהוּדֵי הוּא בֶּן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-

אַהֲבַת אַחִים

קעא

הוא, כְּמֵאמָרָם ו"ל (אבות, פָּרָק ג'): חֲבִיבֵינּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים לְמָקוֹם; וּכְדַגְמַת אָבָא, כְּשֶׁאוֹבֵד בְּנוֹ, הוּא בּוֹכָה וּמְתַמְרָר, מְחַפֵּשׁ וְצוֹעֵק וּמְבַקֵּשׁ וְאִינוֹ עוֹזֵב, עַד שֶׁמְבִיאִים לוֹ בַּחֲזָרָה אֶת בְּנוֹ; וּמִי שֶׁמְשִׁיב לָאָב אֶת בְּנוֹ הָאוֹבֵד, נוֹתֵן לוֹ הָאָב כָּל אֲשֶׁר בֵּיכָלְתּוֹ, כִּי הִשִּׁיב לוֹ אֶת מְאוֹר עֵינָיו. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּאֵין עֶרֶךְ כָּלָל, נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן, כְּבִיכּוֹל, עֵינָיו יִתְבָּרֵךְ; כִּי הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַתְּפֵל בְּזֶה הָעוֹלָם דֶּרֶךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאִם הֵן אֹבְדוּ וְנִתְרַחְקוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁנַּעֲלָם וְנִסְתָּר מֵהֵן הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְחַפֵּשׂם וּמְבַקֵּשׂם, שִׁישׁוּבוּ אֵלָיו. וְאִם בָּא אָדָם, וּמְחַזֵּיר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת הַזְכוּת שִׁישׁ לוֹ בַּשָּׁמַיִם.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בָּאוּ יַחַד וְנִגְרַתֶּם וְנִחְזִיר אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ! בָּאוּ נַחֲמֵה וְנַחֲזֵק וְנַעֲוֹדֵד וְנִשְׁמַח זֶה אֶת זֶה! בָּאוּ בְּיַחַד נַחֲזֵר בְּתִשׁוּבָה! בָּאוּ וְנַעֲזֹר לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שִׁישׁוּבוּ! בָּאוּ וְנִפְרָסֶם לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ! בָּאוּ תַעֲזְרוּ לְשִׁכְנֵה לְשִׁכְנֵה לְשִׁכְנֵה בְּתוֹךְ כָּל יְהוּדֵי, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְגֹאֲלָה הָאֲמִתִּית, שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלֵינוּ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, וְנוֹכַל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְנִזְכָּה לְהִיּוֹת דְּבוּקִים רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל חַיֵּינוּ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! הַגִּיעַ הַזְמַן שֶׁנִּחְדַּל מֵהַהֲבִלִים הַשּׁוֹרִים בִּינֵינוּ,

נַעֲקֹר אֶת הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּדַעְתָּנוּ וּבְמַחֲנוּ, כְּאִלּוּ
אֶחָד יָכוֹל לְהַשְׁתַּלֵּט עָלֵינוּ, כְּאִלּוּ אֶחָד יָכוֹל לְמַשֵּׁל
עָלֵינוּ, הַכֹּל דְּמִיּוֹן, הֵבֵל הֶבְלִים! כִּי כָף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (חֲלִין ז'): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה, אֲלֵא
אִם-כֵּן מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה; כִּי דָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן
אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אֲלֵא בְהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן. בָּאוּ נְפָרְסִם
אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בֵּין כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל! אֲשֶׁר־י
הָאָדָם שָׁיֵשׁ לוֹ כַּח לְהַחֲזִיר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל קוֹנָם,
וּמַעֲלָתוֹ גְּדוּלָה בַשָּׁמַיִם. וּבְפָרֵט אָדָם שְׂיִוְדַע שְׁחָטָא,
וְעַדִּין עוֹבֵר עָלָיו מַה שְׁעוֹבֵר – מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, וְעַדִּין
רְחוֹק מֵהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲבָל אִם יִחְזִיר בְּנֵי-אָדָם
בְּתִשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה שֶׁהַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא יִמְחַל לוֹ
עַל כָּל עוֹוֹנוֹתָיו, וַיִּמְשִׁיף עָלָיו שִׁפְעַ בְּרָכָה וְהִצְלָחָה בְּכָל
מַעֲשֵׂה יָדָיו.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בָּאוּ וְנוֹצִיא מֵאִתָּנוּ אֶת
הַשְּׁנָאָה! בָּאוּ וְנוֹצִיא מֵאִתָּנוּ אֶת הַמְּדוּת וְהַתְּאַוּת
הַרְעוֹת! הִבֵּה נַעֲקֹר אֶת הַשְּׁלֵטוֹן וְהַהֲתַנְשְׂאוֹת, שְׁאָנוּ
רוֹצִים לְשַׁלֵּט וְלַהֲתַנְשֵׂא עַל הַזּוּלָת! הִבֵּה נַחֲדִיר אֲמוּנָה
בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל! בָּאוּ תַעֲזְרוּ לְשִׁכְנֶה הַקְּדוֹשָׁה, וּבְזִכּוֹת
זֶה תִזְכּוּ לְהִיּוֹת כְּלִים לְהַמְשִׁיף אֶת הַבְּרָכוֹת לְזֶה הָעוֹלָם.
וְזוֹהֵי עֲבוּדַת הַצְּדִיקִים, שְׁכָל-כָּף דְּבוֹקִים בְּבוֹרָא יִתְבָּרַךְ
שְׁמוֹ, עַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים לְהוֹרִיד אֶת

השכינה בזה העולם, ויכולים להשפיע את כל הברכות לכאן. וכתוב (ישעיה ס, כא): "ועמך כלם צדיקים" — שכל יהודי יכול להגיע לדרגת צדיק, אם רק מחזיק מעמד, ושום דבר לא ישבר אותו, כי מנסים את האדם בכל מיני נסיונות קשים ומרים, לראות אם פונתו באמת.

לזאת, בני ובנותי היקרים! ראו להתחזק, אף שעובר עליכם עכשו משברים וגלים, ונדמה לכם כאלו סוף העולם, ואף פעם לא תצאו מצרותיכם. תדעו שכל זה בא, כי נעתקתם מהקדוש-ברוך-הוא, הוצאתם את הקדוש-ברוך-הוא מחייכם. אם תכניסו אותו יתברך לחייכם, נגמרה הצרה, נגמרה העניות, נגמר בלבול הדעת, חלישות הדעת. על-כן באו נתחיל עכשו לחזור בתשובה שלמה אל הבורא יתברך שמו, ונכניסו בתוך חיינו, וזה ימשיך בנו שמחה עליונה, שנרגיש רק רוחניות חיות אלקות, וכן נשמח את הזולת. כי עליכם לזכר, שהגאלה תלויה רק ב"אהבת אחים", כפי שאחד אוהב את השני. וצריכים להתחיל בבית, לעקר את השנאה בין איש לאשתו, שזה הקלפות והסטרך אחר גורמים, שתהיה, רחמנא לישזבן, מחלקת בבית על לא דבר, ויתוכחו וירימו את הקול ללא סבה. רואים בתים ששוברים במו ידיהם את האשר, הורסים במו ידיהם

את ההצלחה, אם היו מכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, איזה שלום-בית היה להם! למה צריך הבעל לקנא באשתו, למה צריך הבעל להשפיל את אשתו?! כמו-כן מדוע צריכה האשה לקנא בבעלה?! מדוע צריכה האשה להשפילו?! אין זה אלא שהוציאו את הקדוש-ברוך-הוא מביתם, כמאמרם ז"ל (ירושלמי ברכות ט'): אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר לשניהם בלא שכינה; ברגע שיש פרוד בין איש לאשה ובין אשה לאשה, על-ידי-זה מוציאים את השכינה מהבית, וברגע שמוציאים את השכינה מהבית, אזי כל הקללות, רחמנא לצלן, בר מינן, נמצאות בבית.

לזאת, בני ובנותי היקרים! תחדירו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך ביתכם, חדלו לכם לשנא זה את זה! עוד מעט יוצאים מזה העולם, למה לכם לריב?! למה לכם לחיות חיי גיהנום בזה העולם, כשאתם יכולים לחיות בביתכם כדגמת אדם וחוה קדם החטא, על-ידי שתראו רק את השכינה בתוך ביתכם, שתהיה אהבה ביניכם, וישרה השלום בתוכם. תראו, בני ובנותי היקרים, להשלים ביניכם, ועל-ידי שיהיה השלום תדיר בביתכם, יהיו לכם ילדים בריאים בנפשם ובשכלם, וזה יגרום שתהיה אהבה בין נשמות ישראל; כי כשיש

שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבַּיִת, זֶה מְשַׁפֵּיעַ גַּם בַּחוּץ, כִּי לְהַפְּךָ —
כְּשֶׁמְדַבְּרִים בַּבַּיִת רַק שְׂנֵאָה וְקִנְיָאָה, וַיּוֹמֵם וְלִילָה
מְטִיפִים לִילָדִים טִינָה עַל הַזּוּלָת, מְדַבְּרִים שְׁקָרִים מְזֵה
עַל זֶה, מְדַבְּרִים לְשׁוֹן-הָרַע רְכִילוֹת עַל הַזּוּלָת, זֶה גּוֹרֵם
שְׂנֵאת אַחִים, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וּמִשָּׁם סוֹבְלִים אֶת כָּל הַסִּבָּל
הַנוֹרָא, לֹא-כֵן כְּשֵׁישׁ אֶהְבָּה בֵּין הַבַּעַל לְאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה
לַבַּעַל, וְדָנִים זֶה אֶת זֶה לְכַף זְכוּת, בְּזֵה מְסִירִים אֶת
הַשְּׂנֵאָה, וּמְחִדִּירִים בְּיָלָדִים "אֶהְבֵּת אַחִים" — לְאַהֵב אֶת
כָּל יְהוּדִי. וְזֶה מְשַׁפֵּיעַ גַּם עַל הַחוּץ. עַל-כֵּן רְאוּ לַעֲשׂוֹת
כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעְעוֹלָם לְאַהֵב אֶת הַזּוּלָת, וּבְזֵה יִתְגַּלֶּה
שְׂאֵתָם בְּאַמֶּת אוֹהֲבִים אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כִּי מִי
שְׂאוֹהֵב אֶת הָאָבָא — אוֹהֵב אֶת הַבָּנִים, וּמִי שְׂאוֹהֵב אֶת
הַבָּנִים — אוֹהֵב אֶת הָאָבָא, אוֹמֵר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
הַקְּדוּשׁ זי"ע. לְזֹאת בָּאוּ נִחְזֵר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ! בָּאוּ
נִתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ! בָּאוּ נִשְׁכַּח אֶת כָּל עֲבָרָנוּ,
נַעֲשֵׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְנֵאֵהֵב זֶה אֶת זֶה, וְכִלְנוּ בְּיַחַד
נִחְזִיר זֶה אֶת זֶה בְּתִשׁוּבָה, וְכִלְנוּ נְהִיָּה כָּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם
אַמֶּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַיִּשְׁתַּנֶּה כָּל הָעוֹלָם לְטוֹבָה,
וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְגֵאֲלָה הַנְּצַחִית, שְׂתִתְגַּלֶּה עֲלֵינוּ מְלֶךְ
מְלִכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ הַמְּחַכָּה
וַיִּגִיעַ לַיּוֹם הַמִּיחָל, שְׂתִתְגַּלֶּה לְעֵינַי כָּל הַשְּׂכִינָה, וְכֵלֵם
יְדַבְּרוּ רַק אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (צְפַנְיָה ג, ט):
"כִּי אַז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה, לְקֹרֵא כָלֵם בְּשֵׁם

קעו

אַהֶבֶת אַחִים

ה'"; וְתִתְקַיֵּם נְבוֹאָת הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה י"א, ט): "וּמְלֶאכֶה הָאָרֶץ
יֵדְעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים"; וְכִלְנוּ גִזְכָּה לַהֲגוֹת מִזִּיו
הַשְּׂכִינָה.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!